

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת ואתחנן

מזוזה – סגולה לשמירה ?

החובה לקבוע מזוזה בפתח הבית מופיעה בפרשתנו בסמוך לציווי על הנחת תפילין:

"וְקִשְׁרָתְכֶם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיָה לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וְכִתְבְּתֶם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ" (דברים ו, ח-ט).

הצמדת המצוות זו לזו מבטאת את רצון התורה שהאדם יתעלה וייעשה קדוש בכל רובדי חייו, כפי שמבואר בגמרא:

"רבי אליעזר בן יעקב אומר: כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, הכל בחיזוק שלא יחטא, שנאמר: והחוט המשולש לא במהרה ינתק" (מנחות מג, ב).

שלוש המצוות הללו – תפילין, ציצית ומזוזה – מרוממות את האדם בשלושה רבדים שונים:

התפילין המונחות על ראשו ועל זרועו מקדשות את גופו, הציצית המוטלת בבגדו מקדשת אף את בגדיו, והמזוזה הקבועה בפתח ביתו מקדשת את מקום משכנו.

זאת ועוד, בפרשה הבאה ישנה תוספת המופיעה מייד אחרי הציווי על המזוזה: "וְכִתְבְּתֶם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ. לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְתֵּיכֶם לֵתֵת לָהֶם..." (דברים יא, כ-כא). סמיכות זו מלמדת כי סגולתה של מצוות המזוזה מביאה לשמירה ולחיים.¹

כאן יש להבהיר כי אין הכוונה ל"סגולה" כפי שהיא מתפרשת בלשון העם, כי מלבד השגחתו של הקב"ה אין שום דבר בעולם שיכול להועיל או להזיק, כפי שנאמר בפרשתנו: "אֵין עוֹד מְלַבְּדוֹ" (דברים ד, לה). אלא שזכות קדושת הבית, המושגת מכוחה של מצוות המזוזה, היא שעומדת לו לאדם בעומדו לפני בוראו, והקב"ה מעניק לו הגנה ושמירה.

חלילה לנו לחשוב כי יש כוח סגולי בחפץ כלשהו בעולם, ואפילו לא בחפץ של מצווה! כך לימדנו חכמינו זיכרונם לברכה על נחש הנחושת שנצטווה משה רבנו להעמיד על נס במדבר כדי שכל יהודי שהוכש מנחש יביט בו ויתרפא:

"כיוצא בדבר אתה אומר 'עשה לך שרף ושים אתו על נס, והיה כל הנשוק וראה אתו וחי' – וכי נחש ממית או נחש מחיה?! אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקים" (ראש השנה כט, א).

על אף שהנחש שהקים משה נעשה בציווי ישיר של ה' יתברך – לא הנחש הציל את ישראל אלא הקב"ה, אחר ששעבדו את ליבם אליו.

על דרך זו מבואר גם ברמב"ם שעיקר כוחה של המזוזה הוא לדבק את האדם באהבת בוראו:

"חַיֵּב אָדָם לְהַזְהֵר בְּמִזְוֵזָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא חוֹבֶת הַפֶּלַח תְּמִיד. וְכָל זְמַן שֶׁיִּכְנַס וַיֵּצֵא יִפְגַּע בְּיַחֲוֹד הַשֵּׁם שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּזְכֵּר אֶהְבֵּתוֹ וַיַּעֲזֹר מִשְׁנֵתוֹ וְשִׁגְיוֹתָיו בְּהַבְלִי

¹ ברכות כ, ב.

הַזְמַן, וְיָדַע שֶׁאֵין דְּבַר הַעוֹמֵד לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אֶלָּא יֵדִיעַת צוֹר הַעוֹלָם. וּמִיָּד
הוּא חוֹזֵר לְדַעְתּוֹ וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי מִשְׁרַיִם" (הלכות מזוזה ו, יג).

על כן מנהג טוב הוא לחזק את המצווה בתודעתנו – בנישוק המזוזה ביציאה מן הבית בתוספת
תפילה קצרה, כמבואר בשולחן ערוך:

"יש אומרים כשאדם יוצא מן הבית יניח ידו על המזוזה ויאמר: ה' ישמר צאתי ובואי מעתה
ועד עולם" (יורה דעה רפה, ב).

כך אנו מפנימים שה' הוא השומר עלינו.

שאל דוד בוצ'קו